

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГОДІВЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Обов'язкова навчальна дисципліна

Мова навчання - українська

Освітньо-професійна програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Код та найменування спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Шифр та найменування галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою академії

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою технології комбікормів і біопалива Одеської національної академії харчових технологій

РОЗРОБНИК (розробники): Богдан ЄГОРОВ, професор, д.т.н., професор
Василь ФЕДОРЯКА, доцент, д.с-г.н., доцент
Тетяна ТУРПУРОВА, доцент, к.т.н., доцент

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри технології комбікормів і біопалива
Протокол від « 28 » травня 2021 р. № 5 .

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Алла МАКАРИНСЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності
204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
(код та найменування спеціальності)

Протокол від « 25 » червня 2021 р. № 3 .

Голова ради ПІДПИСАНО Наталія ТКАЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми ПІДПИСАНО Наталія ТКАЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено Методичною радою академії
Протокол від « 30 » червня 2021 р. № 6 .

Секретар Методичної ради академії ПІДПИСАНО Валерій МУРАХОВСЬКИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка.....	4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти.....	5
1.3	Міждисциплінарні зв'язки.....	5
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.....	6
2	Зміст дисципліни:.....	6
2.1	Програма змістовних модулів.....	6
2.2	Перелік лабораторних робіт.....	7
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи.....	7
3	Критерії оцінювання результатів навчання.....	9
4	Інформаційне забезпечення.....	10

Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Годівля сільськогосподарських тварин» є формування у студентів системи знань і навичок з організації науково-обґрунтованої системи годівлі сільськогосподарських тварин, прогресивних способів раціонального використання кормів, особливості годівлі окремих видів тварин.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Годівля сільськогосподарських тварин» є вивчення поживної та біологічної цінності кормів, особливостей травлення та обміну речовин у сільськогосподарських тварин і птиці різних видів та вікових груп, складання раціонів годівлі сільськогосподарських тварин.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- хімічний склад корму;
- способи оцінки поживності кормів;
- сучасні і перспективні технології зберігання і підготовки кормів до згодовування тваринам;
- методи оцінки якості кормів;
- значення годівлі у формуванні продуктивності та реалізації генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин і птиці;
- вплив основних поживних та біологічно активних речовин на продуктивність тварин, їх відтворну здатність, попередження захворювань, якість продукції;
- особливості травлення та обміну речовин у сільськогосподарських тварин і птиці різних видів та вікових груп;
- основні типи годівлі сільськогосподарських тварин і птиці та особливості використання комбікормової продукції;
- методика складання раціонів годівлі сільськогосподарських тварин;
- значення окремих поживних і біологічно-активних речовин для організму тварин і їх вплив на продуктивність, стан здоров'я, якість продукції.

вміти:

- проводити аналіз поживної та біологічної цінності кормових засобів;
- надавати обґрунтовані рекомендації щодо ефективного використання кормових засобів у складі комбікормової продукції чи раціону тварин;
- визначати енергетичну цінність кормових засобів у вівсяних кормових одиницях та обмінній енергії;
- визначати поживність кормових засобів та раціонів тварин за вмістом перетравних поживних речовин;
- складати раціони за деталізованими нормами годівлі та розробляти програми годівлі сільськогосподарських тварин і птиці;

- самостійно виконувати всі методи аналізів;
- користуватися нормативною документацією;
- аналізувати результати експериментальних досліджень та представляти їх у вигляді таблиць і графіків.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Годівля сільськогосподарських тварин» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» та освітньо-професійній програмі «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність використовувати знання з основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів для формування кормової бази підприємства.

СК 4. Здатність до складання раціонів для різних видів і статевовікових груп тварин та організації їх нормованої годівлі з урахуванням наявних фінансових та ресурсних обмежень.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Забезпечувати якість виконуваних робіт.

ПРН 9. Обирати раціональні технології заготівлі, виробництва та зберігання кормів.

ПРН 10. Здійснювати нормовану годівлю тварин.

ПРН 16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Попередні – розведення і генетика сільськогосподарських тварин і птиці, анатомія, фізіологія і гістологія, послідовні – технологія кормів з основами кормо виробництва, моделювання якості м'яса, худоби та птиці, фізика і хімія м'ясної сировини, хімія молочної сировини, ветеринарно-гігієнічні та зоотехнічні основи організації молочних ферм.

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається на другому курсі у третьому семестрі для денної форми навчання

Кількість кредитів ECTS- 3, годин - 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	44	18	26
заочна	18	8	10
Самостійна робота, годин	Денна - 46		Заочна 72

2. Зміст навчальної дисципліни

2.1. Програма змістових модулів

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Оцінка поживності кормів			
1.	Роль годівлі тварин у вирішенні наукових та практичних проблем виробництва продуктів харчування тваринного походження. <i>(Поняття про годівлю сільськогосподарських тварин. Значення годівлі у життєдіяльності, забезпеченні нормального фізіологічного стану і продуктивності тварин. Історія розвитку вчення про годівлю сільськогосподарських тварин).</i>	2	–
2.	Основи живлення тварин і оцінка кормів за хімічним складом <i>(Основи живлення тварин. Схема хімічного аналізу кормів. Вода і суха речовина. Мінеральні речовини (сира зола). Біологічна роль азотистих речовин в організмі тварин. Значення безазотистих речовин в організмі тварин. Вітаміни та інші біологічно активні речовини.)</i>	2	2
3.	Корми та їх характеристика. <i>(Класифікація та види кормів. Характеристика поживності кормів, що належать до різних груп)</i>	4	2
Змістовий модуль 2. Основні принципи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин			
4.	Основи нормованої годівлі тварин. <i>(Поняття про нормовану годівлю тварин. Нормування годівлі тварин, її мета та принципи. Раціони та типи годівлі тварин. Контроль повноцінності годівлі тварин).</i>	2	–
5.	Годівля великої рогатої худоби. <i>(Біологічно-господарські ознаки ВРХ. Годівля тільних сухостійних корів. Годівля дійних корів. Годівля молодняка худоби. Відгодівля великої рогатої худоби).</i>	2	2
6.	Нормована годівля свиней. <i>(Біологічні особливості свиней. Раціональна годівля холостих, поросних та підсисних свиноматок. Годівля молодняка свиней. Відгодівля свиней).</i>	2	2
7.	Годівля сільськогосподарської птиці. <i>(Біологічні особливості травлення у птиці. Нормування та способи годівлі птиці. Корми для птиці і підготовка їх до згодовування. Особливості годівлі курок-несучок. Годівля молодняка курей)</i>	2	–

	<i>яєчних порід. Годівля курчат-бройлерів).</i>		
8.	Годівля овець та кіз. (Біологічні особливості живлення та основи нормованої годівлі овець. Годівля холостих, кітних і лактуючих вівцематок. Годівля молодняка овець. Відгодівля овець. Особливості годівлі кіз).	2	–
	Разом з дисципліни	18	8

2.2. Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Оцінка поживності кормів			
1	Оцінка поживності кормів за хімічним складом	4	1
2	Оцінка поживності кормів і раціонів за вмістом перетравних поживних речовин	4	1
3	Оцінка енергетичної поживності кормів у вівсяних кормових одиницях і обмінній енергії	4	2
Змістовий модуль 2. Основні принципи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин			
4	Нормована годівля великої рогатої худоби	4	2
5	Нормована годівля свиней	4	2
6	Годівля курей-несучок і бройлерів	4	2
7	Розрахунок рецепта комбікорму для всіх видів сільськогосподарських тварин, птиці і риб	2	–
	Всього	26	10

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Оцінка поживності кормів			
1.	Роль годівлі тварин у вирішенні наукових та практичних проблем виробництва продуктів харчування тваринного походження. (Поняття про годівлю сільськогосподарських тварин. Значення годівлі у життєдіяльності, забезпеченні нормального фізіологічного стану і продуктивності тварин. Історія розвитку вчення про годівлю сільськогосподарських тварин).	–	6
2.	Основи живлення тварин і оцінка кормів за хімічним складом (Основи живлення тварин. Схема хімічного аналізу кормів. Вода і суха речовина. Мінеральні речовини (сира зола). Біологічна роль азотистих речовин в організмі тварин. Значення безазотистих речовин в організмі тварин. Вітаміни та інші біологічно активні речовини.)	10	8

3.	Корми та їх характеристика. (Класифікація та види кормів. Характеристика поживності кормів, що належать до різних груп)	–	14
Змістовий модуль 2. Основні принципи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин			
4.	Основи нормованої годівлі тварин. (Поняття про нормовану годівлю тварин. Нормування годівлі тварин, її мета та принципи. Раціони та типи годівлі тварин. Контроль повноцінності годівлі тварин).	10	10
5.	Годівля великої рогатої худоби. (Біологічно-господарські ознаки ВРХ. Годівля тільних сухостійних корів. Годівля дійних корів. Годівля молодняку худоби. Відгодівля великої рогатої худоби).	5	6
6.	Нормована годівля свиней. (Біологічні особливості свиней. Раціональна годівля холостих, поросних та підсисних свиноматок. Годівля молодняку свиней. Відгодівля свиней).	8	6
7.	Годівля сільськогосподарської птиці. (Біологічні особливості травлення у птиці. Нормування та способи годівлі птиці. Корми для птиці і підготовка їх до згодовування. Особливості годівлі курок-несучок. Годівля молодняку курей яєчних порід. Годівля курчат-бройлерів).	5	10
8.	Годівля овець та кіз. (Біологічні особливості живлення та основи нормованої годівлі овець. Годівля холостих, кітних і лактуючих вівцематок. Годівля молодняку овець. Відгодівля овець. Особливості годівлі кіз).	8	12
Разом з дисципліни		46	72

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий – диференційований залік

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання							
	min д/з	max д/з	Кільк. робіт. одини ць	денна		заочна		Кільк. робіт. одини ць	Сумарні бали	
				Сумарні бали		Сумарні бали				
				min	max	min	max			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
3 семестр										
Змістовий модуль 1. Оцінка поживності кормів										
Робота на лекціях	0,5	1	4	2	4	2	1	2		
Виконання практичних робіт	3	5	3	9	15	2	6	10		
Опрацювання тем, не винесених на лекції	3/8	5/15	1	3	5	1	8	15		
Підготовка до практичних робіт	1	3	3	3	9	2	2	6		
Виконання індивідуального завдання	13	17	1	13	17	1	13	17		
Проміжна сума	–	–	–	30	50	–	30	50		
Поточний контроль	–	–	–	30	50	–	30	50		
Оцінка за змістовий модуль 1	–	–	–	60	100	–	60	100		
Змістовий модуль 2. Основні принципи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин										
Робота на лекціях	0,5	1	5	2,5	5	2	1	2		
Виконання практичних робіт	3	5	4	12	20	3	9	15		
Опрацювання тем, не винесених на лекції	7,5/ 11	13/ 18	1	7,5	13	1	11	18		
Підготовка до практичних робіт	2	3	5	10	15	3	9	15		
Проміжна сума	–	–	–	30	50	–	30	50		
Поточний контроль	30	50	1	30	50	1	30	50		
Оцінка за змістовий модуль 2	–	–	–	60	100	–	60	100		
Разом з дисципліни			60...100			60...100				

4. Інформаційні ресурси

Основна література

1. Норми годівлі, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин [Текст] : довідник : навч. посіб. / Г. В. Проваторов, В. І. Ладика, Л. В. Бондарчук та ін. ; за ред. В. О. Проваторова. — Суми : Унів. кн., 2019. — 489 с.
2. Біологія продуктивності сільськогосподарських тварин [Текст]: підручник / І. Ю. Горбатенко, М. І. Гиль, М. О. Захаренко та ін. ; за ред. М. І. Гиль. — Херсон : Гельветика, 2018. — 600 с.
3. Технологія виробництва молока і яловичини [Текст] : підручник / В. І. Костенко. — Київ : Ліра-К, 2018. — 672 с.
4. Основи птахівництва та переробки птиці [Текст] / Л. Г. Віннікова, Н. М. Поварова, О. В. Синиця ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Навч. вид. — Київ : Освіта України, 2020. — 216 с.
5. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу "Годівля сільськогосподарських тварин" [Електронний ресурс] : для студентів спец. 204 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" ден. форми навчання / Б. В. Єгоров, О. Й. Карунський, Т. М. Турпурова, О. Є. Воєцька ; за ред. В. П. Федоряки ; Каф. технології комбікормів і біопалива. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — 62 с.

Додаткова література

1. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник/[Ібатуллін І.І., Мельник Ю.Ф. та ін.]; під ред. академіка НААН України І.І. Ібатулліна. – К.: 2015. – 422 с.
2. Технологія виробництва продукції тваринництва : курс лекцій / Л. С. Патрева, О. А. Коваль. — Миколаїв : МНАУ, 2017. — 277 с.
3. Технологія виробництва комбікормів [Текст] : підручник / Б. В. Єгоров. — Одеса : Друк. дім, 2011. — 448 с.
4. Годівля сільськогосподарських тварин [Текст]: підручник / Г. В. Проваторов, В. О. Проваторова. — Суми : Унів. кн., 2004. — 510 с.
5. Технологія виробництва продукції тваринництва: Підручник / О.Т. Бусенко, В.Д. Столюк, О.Й. Могильний та ін.; За ред. О.Т. Бусенка. — К.: Вища освіта, 2005. — 496 с
6. Годівля сільськогосподарських тварин: Навчальний посібник / В. А. Бурлака, М. М. Кривий, В.Ф. Шевчук та ін. / Під заг. ред. д-ра с.-г. наук, проф. В. А. Бурлаки. —Житомир: Видавництво Державного агроекологічного університету, 2004. – 460 с.
7. Годівля сільськогосподарських тварин / І.І.Ібатуллін, Д.О. Мельничук, Г.О. Богданов та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 616 с.
8. Ібатулін І.І.. Норми, орієнтовні раціони. та практичні поради з годівлі великої рогатої худоби Л.І. Ібатулін, В.І, Костенко. – Житомир, 2013. – 510 с.
9. Годівля сільськогосподарських тварин /В.С. Бомко, С.П. Бабенко, О.Ю. Москалик, Г.І. Гришко, М.Д. Токаренко, Л.О. Чумакова. - В., 2001 -240 с
10. Карунський, О.Й. Корми та годівля сільськогосподарських тварин. О.Й Карунський, Є.Ф. Крючкова, В.В. Громіюк. – Одеса, 2000. – 148 с
11. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби. / За ред. В.М. Кандиби, І.І. Ібатулліна, В.І. Костенка. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 860 с.